

پاسداشت حق بر سلامت زندانیان

عباس تقوایی

استادیار، گروه معارف اسلامی، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران (نویسنده مسئول)
Taghvae.abbas@yahoo.com

مصطفی عباسی

دانشجوی دکتری تخصصی، رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران
Mostafa.abbasi97@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: بهسازی کیفر حبس همواره یکی از بنیادی‌ترین راهبردهای دانش کیفرشناسی بوده است. حق بر سلامت یکی از حقوق بنیادین شهروندان جامعه جهانی است که در منشور بین‌المللی حقوق بشر بدان پراخته شده است. پاسداشت حق بر سلامت زندانیان مبانی کیفرشناختی (کیفی‌سازی و هدفمندی کیفر) و حقوق بشری (حق بر سلامت و حق بر کیفیت زندگی) ویژه‌ای دارد.

روش تحقیق: این نوشتار که با روش توصیفی-تحلیلی نگاشته شده درصدد است بدین پرسش پاسخ دهد که مؤلفه‌های گوناگون پاسداشت حق بر سلامت زندانیان چیست؟

یافته‌ها: کیفی‌سازی مجازات حبس، هم‌افزایی کنشگران نظام عدالت کیفری و حوزه سلامت و نیز هم‌سنجی‌های علمی پایدار شماری از بایسته‌های حق بر سلامت زندانیان است. حق بر سلامت زندانیان با مخاطراتی چون چالش‌های مادی و نیز چالش‌های نیروی انسانی روبرو است. برآیندهای حق بر سلامت زندانیان شامل به‌زامداری کیفری و کاستن از هزینه‌های وارده بر نظام عدالت کیفری است.

نتیجه‌گیری: این نوشتار دریافته است که پاسداشت حق بر سلامت زندانیان یکی از مهم‌ترین رسالت‌های نظام‌های کیفری در قلمرو مجازات حبس است.

کلید واژه‌ها: حق بر سلامت، زندانیان، حبس، نظام کیفری

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه با همکاری گروه های پژوهشی حقوق شهروندی و حقوق بین الملل سلامت مرکز تحقیقات حقوق

کنفرانس ملی ارتقای سلامت شهری و حقوقی پزشکی فراروی

NATIONAL CONFERENCE ON HEALTH PROMOTION & IT'S LEGAL & MEDICAL CHALLENGES

مقدمه

در دهه‌های گذشته تغییرات شگرفی در نگرش‌های جهانیان نسبت به جرم پدید آمده است. آمار زندانیان بالا رفته و مسائلی از قبیل تبعیض‌های نژادی، حفظ نظم در جامعه و نیز رهیافت‌های تسامح صفر در کانون سیاست‌های دولت‌ها قرار گرفته است. (Garland, 65:2018) همین واقعیت نیز امیدواری‌ها را به کارآمدی پاسخ‌های سیاست جنایی در برابر جرایم مخاطره‌آمیز و به طور مشخص مجازات‌ها افزایش داده است.

شناسایی مناسب‌ترین و کارآمدترین شیوه‌ها برای پاسخ‌دهی به جرایم یکی از بنیادی‌ترین وظایف حاکمیت‌ها بوده و ارزیابی جرم‌شناختی معیارهای به‌مادمداری و حکمرانی مطلوب نیز از این راه انجام می‌شود. (حسانی و دیگران، ۲۸:۱۴۰۰) در واقع، در هنگام برنامه‌ریزی کنش‌های نظام عدالت کیفری در برابر پدیده‌های گوناگون بزه‌کاری و آسیب‌های اجتماعی باید در نظر داشت که همه انسان‌ها در طول زندگی خود در ارتکاب رفتارهای جامعه‌سستیزانه مشارکت دارند. (Piquero, 2016: 16) بنابراین پیش‌بینی مناسب‌ترین و کارآمدترین پاسخ‌ها در برابر بزه‌کاری در شمار رسالت‌های بنیادین نظام‌های عدالت کیفری است. با گذشت چهار هزار سال از عمر حقوق کیفری، مهم‌ترین ویژگی و نیز کارکرد آن سرکوبی گونه‌های بزه‌کاری بوده که بسته به ماهیت خود، آسیب‌های گوناگونی را بر جوامع انسانی وارد آورده است. مجازات یا سزادهی بزه‌کاران ابزاری بوده است که به وسیله آن، انسجام اجتماعی از دست‌رفته به دنبال جرم، به جای خود باز می‌گشته است. در این راستا باید دانست اگرچه سه دهه گذشته شاهد دور شدن فزاینده از شیوه‌های کنترل جرم و عدالت کیفری نسبت به سده بیستم میلادی بوده است. (Garland, 2001:3) با این حال حاکمیت‌ها همواره کوشیده‌اند تا مناسب‌ترین و روزآمدترین راهبردها را برای کنترل جرم و پیامدهای گوناگون آن بیازمایند.

یکی از بیادتی‌ترین برای نمونه، با وجود آن که امروزه سیاست کاهش جمعیت کیفری زندانیان یکی از اولویت‌های کشورهای مختلف دنیا از جمله ایران است. (پورمحمی‌آبادی و دیگران، ۳۳:۱۳۹۷) اما آمیزش نظریه و تجربه در نظام‌های کیفری نشان می‌دهد که زندان دست‌کم از جهت ناتوان ساختن محکوم از دست‌اندازی دوباره به جامعه، پاسخی قابل دفاع در برابر جرایم او به شمار می‌رود.

مدیریت زندان از دیرباز یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های جامعه بوده است. به گونه‌ای که افزون بر سزادهی محکوم، پیاده‌سازی مجازات در مدت اقامت زندانی در آن نتواند چالش‌هایی را برای او پدیدار ساخته و از این دیدگاه اصل تناسب جرم و مجازات را به مخاطره می‌افکند. با وجود این و بنا به دلایل و واقعیات گوناگون روانشناسی و جامعه‌شناختی اقامت زندانی در این مکان همواره چالش‌های بسیاری را برای او به همراه آورده است در این میان روش‌های مربوط به سلامت زندانی بخش مهمی از انتقاداتی است که به این نهاد کیفری وارد شده است.

همین چالش‌ها سبب شده تا از جمله حبس‌زدایی همواره در کانون نظام‌های عدالت کیفری چهره یابد. در این راستا تهدید استفاده از مجازات حبس تا بدانجا اهمیت دارد که امروزه مجازات‌های جایگزین حبس به عنوان یک نهاد مهم کیفری در نظام‌های کیفری دیده می‌شود. بدین ترتیب روشن است که پاسداشت حق بر سلامت زندانیان یک آرمان مهم و عملیاتی در گستره اجرای مجازات حبس است که باید مخاطرات گوناگون فراروی آن شناسایی و راهبردهایی کارآمد در برابر آن پیاده شود. بر پایه این مراتب، این نوشتار که با روش توصیفی-تحلیلی نگاشته شده درصدد است بدین پرسش پاسخ دهد که مؤلفه‌های گوناگون پاسداشت حق بر سلامت زندانیان چیست؟ برای دستیابی به این هدف، هر یک از مؤلفه‌های گوناگون بایسته‌ها، چالش‌ها، راهبردها و برآیندهای حق بر سلامت زندانیان در مبحثی مستقل از نظر گذرانده می‌شود.

۱- مبانی حق بر سلامت زندانیان

پاسداشت حق بر سلامت زندانیان مبانی حقوقی ویژه‌ای دارد که ر ادامه به شماری از آنها به گونه‌ای فشرده پرداخته می‌شود.

۱-۱. مبانی کیفرشناختی

با توجه به جایگاه دیرین مجازات حبس در قلمرو دانش کیفرشناسی، مناسب است در آغاز مهم‌ترین مبانی کیفرشناختی حق بر سلامت زندانیان به گونه‌ای فشرده از نظر گذرانده شود.

۱-۱-۱. کیفی‌سازی کیفر

با وجود اهمیت انکارناپذیر اصل قانونی بودن در حقوق کیفری مدرن و چهره یافتن آن در سه سازه جرم، مجازات و مرجع قضایی، امروزه اصل کیفی یافتن آن بیشتر مطرح است. در واقع بر پایه این اصل لازم است قوانین از کیفیت لازم برای دستیابی به اهداف از پیش‌برنامه‌ریزی شده خود برخوردار باشند. در غیر این صورت نه تنها نظم و امنیت روی نمی‌دهد، بلکه در مقابل بی‌سازمانی اجتماعی به دلیل گسست آشکار میان قانون و واقعیت قابل انتظار است.

بدین ترتیب کیفی‌ساختن کیفر و به طور مشخص کیفر حبس به عنوان یکی از بایسته‌های مهم عملیاتی پاسداشت حق بر سلامت زندانیان باید از این رو در دستور کار نظام کیفری جای گیرد که پیاده‌سازی مجازات به طور کلی همواره با تنگناها و کاستی‌های بسیاری روبرو است که می‌تواند هزینه‌های گوناگون برخاسته از جرم را تا اندازه بسیاری افزایش دهد. در نتیجه کیفی‌سازی یا افزایش کیفیت مجازات حبس خود به خود بسترهای لازم را برای در پیش گرفتن آرمانی بنیادین همانند پاساری بیشینه‌ای از حق بر سلامت زندانیان افزایش داده و در نتیجه نظام کیفری را در راه واقعیت بخشیدن بیشینه‌ای به هر یک از اهداف و آرمان‌های خود از رهگذر مجازات یاری می‌رساند.

۱-۲-۱. هدفمندی کیفر

دیگر مبانی مهم کیفر شناختی برای پاسداشت حق بر سلامت زندانیان را باید هدفمندی کیفر دانست. تردیدی وجود ندارد که جرم به نوبه خود نظم اجتماعی را برهم می‌زند و پیش‌بینی مجازات برای بازگردانی این نظم اجتماعی دست رفته است. با این وجود هنگامی می‌توان به واقعیت یافتن آرمان پیشگفته امیدوار بود که کیفر بر پایه اصل بنیادین هدفمندی اجرا شود در غیر اینصورت بی‌سازمانی اجتماعی ناشی از هدفمند بودن کیفر بیش از پیش زیان‌های بسیاری را بر جامعه تحمیل می‌کند

۲-۱. مبانی حقوق بشری

افزون بر مبانی کیفر شناختی مبانی حقوق بشری گوناگونی نیز برای پاسداشت حق بر سلامت زندانیان مطرح است که در ادامه به گونه‌ای فشرده به تبیین هر یک از این مبانی پرداخته می‌شود.

۱-۲-۱. حق بر سلامت

نخستین مبانی حقوق بشری پاسداشت حق بر سلامت زندانیان را باید مفهوم فراگیر حق بر سلامت دانست. با وجود آن که تاکنون تعاریف گوناگونی از دانش-واژه سلامت در هر یک از اسناد بین‌المللی ارائه شده است، اما می‌توان به زبان ساده سلامت را به مفهوم رهایی از هر یک از چالش‌های گوناگون روانی، جسمانی و یا روان-تنی دانست که می‌تواند پیامدهایی را در انسان پدید آورند.

حق بر سلامتی، جزئی از حقوق بنیادین شهروندان در هر جامعه سیاسی است. هر شهروندی به مثابه عضوی از جامعه صرف نظر از ملاحظات نژادی، دینی، سیاسی و فرهنگی صرفاً به واسطه وجود رابطه شهروندی، دارای حق و استحقاق لازم جهت بهره‌مندی از این حق می‌باشند. حق بر سلامت تمام خدمات پزشکی، غذای کافی، مسکن مناسب، محیط زیست پاک و ... را در بر می‌گیرد. عوامل متنوع و تأثیرگذار بر سلامتی موجب دشواری تعریف حق مذکور شده است و کشورها برای تأمین این امکانات

ملزم به اتخاذ تصمیمات اساسی هستند که ایران نیز با تصویب قوانین و مقررات در زمینه ی سلامت در قانون اساسی این حق را به رسمیت شناخته است. (الله ویسی و گرجی ازندریانی، ۱۳۹۸:۱۰۱)

در راستای حق بر سلامت دولت‌ها مکلف اند تا آنجا که ممکن است افزون بر فراهم کردن کمینه های این حق، جامعه را از اثرگذاری پیامدهای ناشی از آن در امان نگاه دارند.

۱-۲-۲. حق بر کیفیت زندگی

دیگر مبنای مهم حقوق بشری برای کوشش در راه پاسداشت حق بر سلامت زندانیان را باید حق بر کیفیت زندگی آنان دانست. این حق که خود چهره تکامل یافته لزوم پاسداشت حق حیات به عنوان مهم ترین حق شهروندان در منشور بین المللی حقوق بشر است، به مفهوم کوشش حاکمیت‌ها برای فراتر بردن زندگی شهروندان از صرف کمینه‌های زیستی است تا آنان بتوانند در هر یک از بخش‌های زندگی خود از بیشترین میزان اهداف مقرر برای خود برخوردار شوند. بدین ترتیب تردیدی وجود ندارد که زندانیان به عنوان یک گروه انسانی هدف برنامه‌های نظام کیفری باید به گونه‌ای تجهیز شوند که پیاده‌سازی مجازات حبس برای آنها از راه اعمال برنامه‌های گوناگون اصلاحی و بازپرورانه بتواند تا آنجا که ممکن است زندگی آنان را از راه سازگاری آنها با ارزش‌های حاکم بر جامعه بسیار متعالی سازد.

این مهم نیز در صورت پاسداری فراگیر از حق بر سلامت آنان روی می‌دهد. زیرا چنانچه زندانیان در هنگام اجرای مجازات حبس از بیشترین میزان سلامت جسمانی، روانی و روان-تنی برخوردار باشند، می‌توان امیدوار بود که پیام‌های موجود در برنامه‌های بازپرورانه را به خوبی دریافت کرده و از این راه کیفیت زندگی خود را در پرتو هم‌نوایی و سازمندی هر چه بیشتر با مهم ترین ارزش‌های حاکم بر جامعه افزایش دهند.

۲- بایسته‌های حق بر سلامت زندانیان

پاسداری از حقوق به سلامت زندانیان بایسته‌های ویژه‌ای دارد که در ادامه برخی از مهم ترین آنها به گونه‌ای فشرده بررسی می‌شود.

۱-۲-۱. کیفی سازی مجازات حبس

کیفی سازی مجازات حبس به مفهوم افزایش هر چه بیشتر کیفیت مجازات حبس است. برای آن که کیفی سازی بدین مفهوم روی دهد، لازم است سرانه مکانی قابل تخصیص به زندانیان به خوبی متناسب باشد چالش مهمی که در این راستا دیده می‌شود انبوهی مکان‌های نگهداری این دسته از محکومین است که خود بیش و پیش از هر چیز می‌تواند به نقض سلامت روانی این افراد منجر شود.

۲-۲. هم افزایی کنشگران نظام عدالت کیفری و حوزه سلامت

دومین بایسته مهم پاسداری از حق بر سلامت زندانیان نیز هم‌افزایی میان کنشگران نظام عدالت کیفری و نیز کنشگران حوزه سلامت است به این ترتیب فناوریانه حوزه سلامت باید در هر زمان مناسب ترین پیشنهادها و نیز راهبردها را برای پاسداشت سلامت جسمانی و نیز روانی زندانیان به مقامات زندان ارائه دهند تا از این راه بتوان امیدوار بود که چالش های گوناگون فراروی زندانیان کمتر برای آنها روی دهد.

۳-۲. هم‌سنجی‌های علمی

سومین بایسته پاسداری از حق بر سلامت زندانیان بهره‌گیری از تجارب و دستاوردهای به‌دست آمده از پیاده‌سازی این مجازات در کشورهای دیگر است. در روزگار جهانی شدن علوم جنایی می‌توان امیدوار بود که تجارب عملی ناشی از پیاده‌سازی هر یک از نهادهای کیفی به خوبی در کشورهای دیگر نیز مورد استفاده قرار گرفته و از این راه به افزایش بهره‌وری این نهادها یاری رساند.

در این راستا باید خاطرنشان شود که رویای حبس زدایی امروزه به نقطه هدف اصلی سیاست جنایی مبدل گشته و پیش‌بینی نهاد های ارفاقی و رویکرد قانون کاهش مجازات حبس تعزیری این رویکرد را تایید می‌نماید. (علیزاده و دیگران، ۱۴۰۱: ۱۰۵) چنین رویکردی بی‌گمان فرآورده هم‌سنجی‌های علمی است. از همین‌رو پاسداشت حق بر سلامت زندانیان نیز از این راه انجام می‌شود.

۳- چالش‌های فراروی حق بر سلامت زندانیان

پاسداری از حق بر سلامت زندانیان هنگامی امکان‌پذیر است که مهم‌ترین چالش‌های موجود در این راستا شناسایی و برای آنها پاسخ‌هایی پیش‌بینی شود در ادامه این چالش‌ها نیز به طور کلی بررسی می‌شود.

۱-۳. چالش‌های مادی

نخستین چالش پیش‌گفته را باید ناشی از امکانات مادی یا سخت‌افزاری زندان‌ها دانست. همانند بسیاری از دیگر نهادهای اجتماعی زندان‌ها نیز با مشکلات و چالش‌های مکانی روبرو هستند و به این ترتیب نمی‌توان از پیش‌بینی سرانه کافی و مناسب برای زندان‌ها اطمینان داشت.

۲-۳. چالش‌های نیروی انسانی

یکی از مهم‌ترین چالش‌های فراروی پاسداشت حق بر سلامت زندانیان را باید دشواری‌های هم‌پیوند با نیروی انسانی دانست. در این راستا خاطرنشان می‌شود که پیگیری هر یک از آرمان‌های نظام‌های عدالت‌کیفری مستلزم دارا بودن نیروی انسانی آگاه و توانمندی است که بتواند راهبردهای بنیادین آن آرمان‌ها را به گونه‌ای کامل رهگیری کرده و با گذار از سد چالش‌های احتمالی تا آنجا که ممکن است جامعه را از برآیندهای سازنده این رهیافت برخوردار سازد.

بدین ترتیب با توجه به چالش‌های کلی موجود در نظام اداری ایران می‌توان بر این باور بود که آرمانی مهم چون پاسداشت حق بر سلامت زندانیان تا اندازه بسیاری به دلیل نبود نیروی انسانی آگاه و توانمند روی می‌دهد. از همین‌رو در اصلاحات ساختاری و کارکردی آینده در نظام کیفری لازم است تا آنجا که می‌توان در راه توانمندسازی بیشینه‌ای نیروی انسانی به کار گرفته شده در گستره مجازات حبس کوشش شود.

روشن است که کیفی‌سازی مجازات می‌تواند در پرتو بهره‌گیری از تجارب عملی موجود در دیگر نظام‌های کیفرشناختی در بیشترین میزان خود روی دهد با این وجود باید خاطرنشان شود که دیرینگی و نیز گستردگی بهره‌گیری از ضمانت اجرای کیفری حبس، رهگیری آرمان بنیادین کیفی‌سازی آن را تا اندازه بسیاری به چالش کشیده است. در نتیجه به نظر می‌رسد بخش مهمی از گستره عملیاتی راهبرد کیفی‌سازی مجازات حبس ممکن است بنابر اثرگذاری عوامل گوناگون هرگز روی ندهد.

از همین‌رو آرمان بنیادین کیفی‌سازی نظام کیفری به طور کلی و از آن جمله کیفی‌سازی مجازات حبس افزون‌بر دیگر سودمندی‌های خود می‌تواند بیش و پیش از هر چیز به رخداد سودمندی آشکاری همانند پاسداری هرچه بیشتر از حق بر

سلامت زندانیان نیز بیانجامد. روشن است که رهاورد این واقعیت نیز آمایش رهیافت بنیادین اصلاح و درمان یا اصلاح و بازپروری بزهکاران است که به نوبه خود هزینه های بسیاری را تاکنون بر جامعه تحمیل کرده است. بدین ترتیب در روزگار چیرگی و جهان گستری جنبش حبس زدایی که به مفهوم هم افزایی اندیشه های صاحب نظران پیرامون ناکامی مجازات حبس در راه رسیدن به هر یک از اهداف بنیادین خود است، رویکرد کیفی سازی مجازات پیش گفته می تواند به شکوفایی جایگاه دانش کیفرشناسی در قلمرو علوم جنایی انجامیده و فراتر از آن بهسازی جایگاه مجازات حبس را به خوبی محقق کند. به این ترتیب رویکرد پیشگفته گامی مهم در راه بهسازی نظام های کیفری به شمار می آید.

۴- برآیندهای حق بر سلامت زندانیان

بیشینه سازی پاسداشت حق بر سلامت زندانیان برآیند های سازنده را به همراه دارد که در ادامه به شماری از این برآیند ها به گونه فشرده ارزیابی می شود

۴-۱. به زمامداری کیفری

جهانی شدن بزه کاری در آغاز هزاره سوم میلادی چالش های نوینی را فراروی نظام های کیفری پدید آورده است. از همین رو این نظام ها باید در پرتو راهبردهایی همانند همکاری های کیفری بین المللی و داد و ستد تجارب عملی به دست آمده در راه مبارزه با جرم، توانمندی های خود را در این راستا افزایش دهند. در این صورت می توان انتظار داشت که شهروندان در پرتو حمایت کیفری مناسب پدید آمده از این راه حقوق بنیادین خود را در سطوح گوناگون اعمال می کنند. به زمامداری یا حکمرانی مطلوب مفهومی است که برای انتظارات بنیادین از حاکمیت و اساساً در قلمرو حقوق عمومی تبیین شده است. در این راستا حاکمیت باید رسالت های گوناگون خود را در برابر شهروندان بر پایه امکانات خود و نیز محدودیت های فرارو به بهترین شیوه انجام دهد.

در روزگار ما که چیرگی ارزش های مردم سالار در سپهر حقوقی و سیاسی جوامع نمودی آشکار دارد، به زمامداری به عنوان سنجه ای مهم برای ارزیابی حاکمیت ها مطرح است و احراز مناسب آن از سوی افکار عمومی با فراهم آوردن سرمایه اجتماعی مناسب برای حاکمیت ها به اصل پایداری آنان منجر می شود. از همین رو هر یک از سازه های حاکمیت باید بکوشد با انجام مناسب کارکردهای خود تا آنجا که ممکن است حالت به زمامداری را برای شهروندان اثبات کند. البته این امر تنها در حاکمیت های مردم سالار مطرح است. وگرنه در نظام های اقتدارگرا کنش های گوناگون حاکمیت ممکن است تا اندازه بسیاری بدون توجه به بایسته به زمامداری انجام می شود.

در این میان نظام کیفری نیز باید رسالت بنیادین خود را درباره امری مهم همانند اجرای مجازات در جامعه به گونه ای انجام دهد که بیشترین میزان به زمامداری روی دهد. با توجه به همیشگی بودن جرم و به ویژه احتمال رخداد جرایم نوپدید، نظام کیفری باید با استفاده از آینده پژوهی کیفری، توانمندی های موجود و نیز میان کنش های مناسب با حوزه های گوناگون جامعه و از جمله حوزه سلامت تا آنجا که ممکن است چالش های احتمالی پدید آمده در قلمرو اجرای مجازات را تا آنجا که ممکن است کاهش دهد.

۴-۲. کاستن از هزینه های وارده بر نظام عدالت کیفری

پاسداشت بیشینه ای از حق بر سلامت زندانیان افزون بر هر یک از دیگر سودمندی های خود از جمله می تواند به کاستن نمایان از هر یک از هزینه های گوناگون وارد آمده بر نظام کیفری منجر شود. در این راستا باید خاطرنشان شود که مجازات حبس به نوبه خود مجازاتی بسیار پرهزینه است. چرا که به دلیل فرسایشی بودن آن همواره ممکن است نظام کیفری با چالش

های حتی گاه بازسازی ناپذیری نیز رویارو شود. در نتیجه استواری در راه پاسداری هر چه بیشتر از سلامت زندانیان از تحقق چنین هزینه‌هایی جلوگیری کرده و افزون بر این می‌تواند آرمانی بنیادین همانند بازپروری بزه‌کاران را نیز در بیشترین میزان خو محقق کند.

نتیجه‌گیری

دستیابی به هر یک از اهداف گوناگون نظام کیفری در هنگام پیاده سازی مجازات در صورت رعایت بایسته‌های حقوقی اجرای کیفر محقق می‌شود. مجازات حبس از دیرباز با حساسیت‌هایی همراه بوده و ناتوانی در راه مهار حساسیت‌ها و دغدغه‌های گوناگون برخاسته از حبس سرانجام به نهادینگی و شکوفایی اندیشه حبس‌زدایی منجر شده است. روشن است که تنها هنگامی می‌توان انتظار داشت اهدافی چون بازپروری بزه‌کاران و فراتر از آن مهار پدیده تکرار جرم و پایین آمدن نرخ بازگشت به زندان روی دهد که زندانیان با دارا بودن سلامت بیشینه‌ای تا آنجا که ممکن است به عواقب رفتار مجرمانه خود اندیشیده و در راه در پیش گرفتن رویکردهایی سازگار با جامعه کوشا باشند. بدین ترتیب هنگامی که بنا به دلایلی چون نداشتن سلامت روانی یا جسمانی این پدیده روی ندهد، هزینه‌کرد‌های گوناگون نظام کیفری در راه پیاده سازی و مجازات زندان نیز بیش از پیش با چالش‌های خود همراه است. برپایه این موارد نظام کیفری باید تا آنجا که ممکن است در راه توانمندسازی هرچه بیشتر سلامت زندانیان و یاری‌رسانی به آنان برای گذار از چالش‌های همیشگی پدید آمده در هر گام از سزادهی و به ویژه مجازات حبس به خوبی کوشا باشد. انسان گرایانه شدن هر چه بیشتر نظام‌های کیفری تکلیف آنها را در راه پاسداشت سلامت زندانیان بیش از گذشته مواجه می‌کند. در نتیجه لازم است تا آنجا که ممکن است این نظام‌ها با شناسایی مجموعه مخاطرات فراروی سلامت زندانیان، این محکومین را برای گذار از این کاستی‌های همیشگی در هنگام اجرای مجازات حبس یاری رسانند.

منابع

- ۱- پورمحمی آبادی، حسین، (۱۳۹۷)، «سیطرهٔ حبس‌گرایی و رویای حبس‌زدایی در سیاست کیفری ایران (مطالعهٔ موردی حوزهٔ قضایی شهر کرمان)»، مجله پژوهشنامه حقوق کیفری، شماره ۱۷، صص ۵۹-۳۳.
- ۲- حسانی، جلال‌الدین، میرخلیلی، سیدمحمود، نظری‌نژاد، محمدرضا، (۱۴۰۰). «رهیافت مدیریت ریسک جرم در نظام عدالت کیفری ایران»، پژوهشنامه حقوق کیفری، شماره ۲۳، صص ۵۲-۲۷.
- ۳- علیزاده، حمید، نیکخواه سرنقی، رضا، جوادی، محمدحسن، سیداصفهان‌ی، سید حسام‌الدین، (۱۴۰۱)، «رویای حبس‌زدایی تا جوانب بازدارندگی و بی کیفری مجازات در پرتو قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹»، مجله پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی دوره ۱۰ بهار و تابستان ۱۴۰۱ شماره ۱۹، صص ۱۲۵-۹۹.
- ۴- ویسی، سمن‌الله، گرجی ازندریانی، علی اکبر، (۱۳۹۸)، «حق بر سلامت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران»، پژوهشنامه تطبیقی دادپیشگان، دوره ۲ شماره ۲.

5- Garland, David, (2017), Theoretical advances and problems in the sociology of punishment, Punishment & Society, Vol. 20(1) 8-33

6----- , (2001) ,The Culture of Control: Crime and Social Order in Contemporary Society, The University of Chicago Press, Chicago

7-Piquero, Alex,(2016), The Handbook Of Criminological Theory, Sage Publication, London

Protecting the Right to the Health of Prisoners

Abbas Taqwai

Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran (Corresponding Author)
Taghvae.abbas@yahoo.com

Mustafa Abbasi

Ph.D. student, Department of Criminal Law & Criminology, Lahijan branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran

Mostafa.abbasi97@gmail.com

Abstract

Background & Purpose: Improvement of imprisonment has always been one of the most fundamental strategies of criminological knowledge. The right to health is one of the fundamental rights of the citizens of the world community, which is included in the International Charter of Human Rights. Protecting the right to the health of prisoners has special penal foundations (quality and purposefulness of punishment) and human rights (right to health and right to quality of life).

Research Method: This article, which is written with a descriptive-analytical method, tries to answer the question that what are the various components of protecting the right to the health of prisoners?

Finding: Improving the quality of imprisonment, synergy between actors of the criminal justice system and the health field, as well as sustainable scientific comparisons are some of the requirements of the right to the health of prisoners. The right to the health of prisoners faces risks such as material challenges as well as challenges of human resources. The results of the right to the health of prisoners include the maintenance of criminal justice and the reduction of costs incurred by the criminal justice system.

Conclusion: This article has found that safeguarding the right to the health of prisoners is one of the most important missions of penal systems in the realm of imprisonment.

Keywords: right to health, prisoners, imprisonment, penal system